

การเลี้ยงหมูในชุด IMF

ศิริสุข สุขสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่ 1 สภาพการเลี้ยงสุกรของประเทศไทย

- 1.1 การพัฒนาการเลี้ยงสุกรของประเทศไทย
- 1.2 ควรจะเลี้ยงสุกรชนิดใด ๆ
 - 1.2.1 การเลี้ยงแม่สุกรเพื่อผลิตลูก
 - 1.2.2 การเลี้ยงสุกรขุน
 - 1.2.3 การเลี้ยงสุกรหลายชนิดพร้อม ๆ กัน
 - 1.2.4 การเลี้ยงสุกรในฟาร์มผสมผสาน
- 1.3 การเลี้ยงสุกรจะต้องลงทุนมากเพียงใด

บทที่ 2 การคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์สุกร

- 2.1 ลักษณะของสุกรที่พึงประสงค์
- 2.2 ลักษณะสำคัญของสุกรพันธุ์แท้
- 2.3 การคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์
- 2.4 หลักการผสมพันธุ์สุกร
- 2.5 การผสมพันธุ์สุกร 2 สายเลือด
- 2.6 การผสมพันธุ์สุกร 3 สายเลือด

บทที่ 3 โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงสุกร

- 3.1 หลักการทั่วไปในการจัดสร้างโรงเรือนสุกร
- 3.2 ขนาดโรงเรือน
- 3.3 ลักษณะโรงเรือน
- 3.4 อุปกรณ์การให้อาหารสุกร

บทที่ 4 อาหารและการให้อาหารสุกร

- 4.1 ปริมาณอาหารสำหรับสุกรขนาดต่างๆ
- 4.2 การผสมอาหารสุกรโดยใช้หัวอาหาร
- 4.3 การเลี้ยงสุกรโดยใช้อาหารสำเร็จรูป

บทที่ 5 การเลี้ยงสุกรระยะต่าง ๆ

- 5.1 การเลี้ยงสุกรเล็ก สุกรรุ่น และสุกรขุน

บทที่ 6 โรคที่สำคัญของสุกร การป้องกันและการรักษา

- 6.1 การฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุกร
- 6.2 หลักการใช้วัคซีนป้องกันโรคสุกร
- 6.3 โรคสุกรที่สำคัญที่เกษตรกรควรรู้

คำนำ

สุกรเป็นสัตว์ที่นำเลี้ยงชนิดหนึ่ง เพราะมีคุณสมบัติที่ดีเด่นหลายประการ เช่น

- สุกรลูกตก คลอดลูกแต่ละครั้งได้ประมาณ 6-12 ตัว และยัง

สามารถให้ลูกได้ถึงปีละ 2 ครอก

- ใช้เวลาในการเลี้ยงดูสั้น คือเลี้ยงลูกสุกรไปเพียง 5-6 เดือน

ก็จะได้น้ำหนัก 90-100 กิโลกรัม สามารถขายส่งตลาดได้

- การเลี้ยงสุกรใช้เวลาและแรงงานไม่มากนัก สามารถเลี้ยงแบบ

สวนครัวหลังบ้านตั้งแต่ 2-3 ตัว ไปจนถึงเลี้ยงเป็นอาชีพ 100-200 ตัว โดยใช้

เฉพาะแรงงานในครอบครัวเท่านั้น

- ปัจจุบันนี้มีผู้ผลิตพันธุ์สุกร อาหารสุกร ยาและอุปกรณ์อื่นๆ

สำหรับใช้เลี้ยงสุกรมากมาย สามารถหาได้ง่ายและสะดวกสบายต่อผู้เลี้ยงสุกร

อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงสุกรนั้นก็ต้องลงทุนค่อนข้างสูง เป็นค่า

พันธุ์สุกร ค่าอาหาร ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าแรงงาน หากผู้เลี้ยงไม่จัดการ

อย่างรัดกุม เลี้ยงสุกรอย่างไม่มีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะประสบกับภาวะขาดทุนได้

โดยง่าย

เอกสารชุดนี้ได้รวบรวมเอาเทคนิคและแนวความคิดต่างๆ ในการ

เลี้ยงสุกรไว้ให้เกษตรกรและผู้สนใจได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงประสิทธิ

ภาพการเลี้ยงสุกรของตนให้สูงขึ้น เนื้อหาส่วนใหญ่เรียบเรียงจากเอกสารและตำรา

ต่างๆ โดยปรับปรุงให้อ่านง่าย เข้าใจง่ายขึ้น ส่วนผู้ที่ต้องการรายละเอียดมากกว่านี้

ควรจะค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการ

บทที่ 1

สภาพการเลี้ยงสุกรของประเทศไทย

การพัฒนาการเลี้ยงสุกรของประเทศไทย

ย้อนหลังไปเมื่อหลายปีที่ผ่านมา เกษตรกรไทยในชนบทซึ่งมีอาชีพหลักในการทำนา มักจะทำการเลี้ยงสุกรครอบครัวละ 2-3 ตัว แทบทุกครอบครัว เนื่องจากมีรำข้าว ปลายข้าว และเศษอาหารต่างๆ สำหรับใช้เลี้ยงสุกรอย่างเพียงพอ พันธุ์สุกรที่เลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมือง หรือพันธุ์ผสมระหว่างพันธุ์พื้นเมืองกับพันธุ์ต่างประเทศ มีการเจริญเติบโตช้า ต้องใช้เวลาเลี้ยงเกือบ 1 ปี สุกรจึงจะโตพอที่จะขายส่งตลาดได้ ผลดีจากการเลี้ยงสุกรแบบหลังบ้านนี้ คือเกษตรกรไม่ต้องลงทุนอะไรเลย ใช้แรงงานวันละเล็กละน้อยสะสมไปเรื่อยๆ ก็จะได้เงินเป็นก้อนจากการขายสุกร เหมือนกับการสะสมเงินโดยใช้กระปุกออมสิน ราคาสุกรโดยทั่วๆ ไปก็อยู่ในเกณฑ์ดีไม่ค่อยมีการผันแปรไปมากมายนัก

ประมาณ 10-15 ปีที่ผ่านมา การเลี้ยงสุกรของประเทศไทยพัฒนาไปจากเดิมมาก เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และมีการติดต่อนำเข้าสุกรพันธุ์ดีหลายๆ พันธุ์มาจากต่างประเทศ แล้วทำการปรับปรุงสุกรพื้นเมืองให้เจริญเติบโตเร็วขึ้น มีการปรับปรุงการเลี้ยงดู ปรับปรุงการให้อาหาร และมีการป้องกันรักษาโรคอย่างได้ผลทำให้ปริมาณการผลิตสุกรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทัดเทียมประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวนหนึ่งขยายขนาดการผลิตตั้งเป็นฟาร์มขนาดใหญ่เลี้ยงสุกรเป็นจำนวนหลายพันตัว ใช้เวลาเลี้ยงสุกรแต่ละตัวเพียง 5-6 เดือนก็สามารถขายส่งตลาดได้ ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรทั่วๆ ไปในชนบทกลับลดจำนวนลง เพราะรำข้าว ปลายข้าวและเศษอาหารต่างๆ ไม่สามารถจะหาได้ในท้องถิ่น ต้องลงทุนเพิ่มขึ้น ประกอบกับเกษตรกรมีเวลาว่างน้อยลง จึงเลิกเลี้ยงสุกรไป ในหมู่บ้านหนึ่งๆ จะมีผู้เลี้ยงสุกรเหลือเพียง 2-3 รายเท่านั้น

1.1 สุกรเป็นสัตว์ที่นำเลี้ยงหรือไม่

เมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์ชนิดอื่นๆ แล้วจะเห็นว่า สุกรนั้นเป็นสัตว์ที่นำเลี้ยงอยู่ไม่น้อยเช่นกัน เนื่องจากสุกรนั้นเจริญเติบโตเร็ว ถ้าเกษตรกรเลี้ยงสุกรพันธุ์ดีสัก 2-3 ตัว ใช้เวลาขุนสุกรนับจากหย่านมไปอีกเพียง 5-6 เดือน ก็จะได้น้ำหนักประมาณ 90-100 กิโลกรัม สามารถส่งขายตลาดได้เลย นับว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่โตเร็วกว่าสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ อีกหลายชนิด

ในแง่ของการลงทุนและใช้เวลาเห็นว่ามีปัญหาบ้างเล็กน้อยเพราะเกษตรกรต้องลงทุนค่อนข้างสูง เป็นค่าปลูกสร้างโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกร ค่าพันธุ์สุกร ลูกสุกรขุนตัวหนึ่งจะมีราคาประมาณ 400-600 บาท สุกรตัวหนึ่งจะกินอาหารหมดประมาณ 250-300 กิโลกรัม จึงจะทำน้ำหนักได้ถึง 100 กิโลกรัมนอกจากนั้นเกษตรกรจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยวันละ 2 ชั่วโมง เช้า 1 ชั่วโมง เย็นอีกวันละ 1 ชั่วโมง เพื่อให้อาหารและดูแลสุกรของตนเอง

แต่อย่างไรก็ตาม ในภาวะปัจจุบันนี้เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวเกษตรกรจำนวนมากมักจะมีเวลารว่างมาก เนื่องจากการทำนา การทำสวนนั้นใช้เวลามากเพียงบางฤดูเท่านั้น หากหันมาทำการเลี้ยงสุกรโดยการลงทุนบ้างเล็กน้อย ใช้วัสดุบางชนิดที่มีราคาถูก หาได้ง่ายในท้องถิ่นเป็นอาหารเลี้ยงสุกรแล้วก็มีรายได้ประจำจากการเลี้ยงสุกรปีละมากพอสมควร

1.2 ควรจะเลี้ยงสุกรชนิดใด

การเลี้ยงสุกรเท่าที่ปฏิบัติอยู่ทั่วไป ไปปัจจุบันนี้ แบ่งตามชนิดของสุกรที่เลี้ยงและวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงได้ดังนี้

1.2.1 การเลี้ยงแม่สุกรเพื่อผลิตลูก

การเลี้ยงสุกรแบบนี้เหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่มีความรู้ และมีความชำนาญในการเลี้ยงสุกรบ้างแล้วพอสมควร เพราะต้องเลี้ยงดูเอาใจในใส่สุกรแม่พันธุ์ ต้องรู้หลักและเทคนิคการผสมพันธุ์สุกร ต้องรู้หลักการเลี้ยงสุกรที่ตั้งท้อง ต้องรู้วิธีการเลี้ยงสุกรไปจนถึงสุกรหย่านม จึงจำหน่ายลูกสุกรให้แก่ผู้เลี้ยงสุกรขุนต่อไปแต่หน้าว่าเป็นวิธีการเลี้ยงสุกรที่ได้ผลตอบแทนสูงที่สุด เพราะสุกรแต่ละแม่จะให้ลูกได้ปีละ 2 ครอบ แต่ละครอบจะให้ลูก 8-12 ตัว ในปีหนึ่งๆ เกษตรกรจะสามารถจำหน่ายลูกสุกรหย่านมได้ 16-20 ตัว ในปีทีลูกสุกรราคาดีขายได้ตัวละ 500-600 บาท ก็จะมีรายได้ประมาณ 8,000-12,000 บาท หักค่าใช้จ่ายออกแล้วก็มีกำไรอยู่พอสมควร ถ้าเกษตรกรเลี้ยงแม่สุกร 4-5 ตัว จะมีอาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้เกษตรกรตลอดทั้งปี

1.2.2 การเลี้ยงสุกรขุน

การเลี้ยงสุกรขุน หมายถึง การนำสุกรที่หย่านมาแล้ว ทั้งตัวผู้และตัวเมียมาเลี้ยงให้อ้วน โดยให้กินอาหารอย่างเต็มที่เป็นเวลาอีก 4-5 เดือน สุกรจะมีน้ำหนัก 90-100 กิโลกรัมก็ขายส่งตลาด นับว่าเป็นวิธีการเลี้ยงสุกรที่ง่ายที่สุด มีความสลับซับซ้อนไม่มาก ใช้เวลาน้อย ผู้ที่เริ่มเลี้ยงสุกรครั้งแรกๆ ควรจะเลี้ยงสุกรขุนก่อน เมื่อมีความชำนาญแล้วจึงหันไปเลี้ยงสุกรชนิดอื่นๆ ต่อไป

1.2.3 การเลี้ยงสุกรหลายชนิดพร้อม ๆ กัน

การเลี้ยงสุกรแบบนี้เริ่มเป็นที่นิยมเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้และความชำนาญในการเลี้ยงสุกรมากขึ้น จึงทำการเลี้ยงแม่สุกรไว้ผลิตลูก 4-5 ตัว เลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์ 1-2 ตัว เมื่อแม่สุกรคลอดลูกก็เก็บลูกสุกรส่วนหนึ่งไว้สำหรับทำพันธุ์ ลูกสุกรพ่อพันธุ์ 1-2 ตัว เมื่อแม่สุกรคลอดลูกก็เก็บลูกสุกรส่วนหนึ่งไว้สำหรับทำพันธุ์ ลูกสุกรส่วนหนึ่งนำมาขุนส่งตลาด และลูกสุกรอีกส่วนหนึ่งขายเมื่อหย่านม วิธีการนี้ทำให้เกษตรกรมีสุกรเลี้ยงในฟาร์มตลอดเวลา เกษตรกรไม่ต้องไปซื้อลูกสุกรจากฟาร์มอื่นๆ ซึ่งอาจจะมีราคาแพง นอกจากนี้ยังมีลูกสุกรขายให้ฟาร์มอื่นๆ อีกด้วย เป็นลักษณะการเลี้ยงสุกรแบบครบวงจร

1.2.4 การเลี้ยงสุกรในฟาร์มผสมผสาน

การเกษตรกรรมแบบผสมผสาน หมายถึงการทำการเพาะปลูก หรือ เลี้ยงสัตว์หลายๆ ชนิดควบคู่กัน นับว่าเป็นการปฏิบัติที่เป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากให้ผลตอบแทนสูง ค่าใช้จ่ายต่ำ เกษตรกรได้ใช้ทรัพยากรและเวลาว่างของตนเองอย่างเต็มที่ ยกตัวอย่าง เช่น เกษตรกรที่ทำนาไม่ทำนาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ทำสวน ผักสวนครัวไว้กินประจำวัน ปลูกหญ้าไว้เลี้ยงสัตว์ ขุดบ่อปลาไว้เลี้ยงปลา บนบ่อปลาทำ เล้าเลี้ยงหมู มูลของหมูใช้เป็นอาหารปลาและใช้เป็นปุ๋ยใส่พืชผัก เศษข้าวและรำข้าว รวมทั้งเศษพืชผักต่างๆ นำมาใช้เลี้ยงสัตว์ทรัพยากรต่างๆ ถูกลำมาใช้หมუნเวียนภายใน ฟาร์ม ทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดทั้งปี เป็นต้น

1.3 การเลี้ยงสุกรจะต้องลงทุนมากเพียงใด

การลงทุนเลี้ยงสุกรสำหรับเกษตรกรแต่ละราย และการเลี้ยงสุกรแต่ละ ชนิดจะแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ขอยกตัวอย่างการลงทุนสำหรับเกษตรกร รายใหม่ที่ยังไม่เคยเลี้ยงสุกรมาก่อน ถ้าทำการเลี้ยงสุกรขุนรุ่นละ 20 ตัว จะต้องลงทุน ต่างๆ ดังนี้

- ค่าโรงเรือน โรงเรือนขุนสุกร 20 ตัว จะต้องมีความไม่น้อยกว่า 30-40 ตารางเมตร แบ่งเป็นคอก 4-5 คอก แต่ละ คอกเลี้ยงสุกรขุนได้ 4-5 ตัว ค่าก่อสร้างโรงเรือน ประมาณ 20,000 บาท
- ค่าพันธุ์ สุกรหย่านมาแล้ว ราคาตัวละ 400-600 บาท ถ้าเลี้ยง 20 ตัว ค่าพันธุ์ประมาณ 10,000 บาท
- ค่าอาหาร ตลอดระยะเวลาการเลี้ยงสุกรขุน 5 เดือน จะสิ้นเปลือง อาหาร 250-300 กิโลกรัม ราคาอาหารเฉลี่ย กิโลกรัมละ 5 บาท จะต้องเตรียมค่าอาหารประมาณ 30,000 บาท

- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าวัคซีนป้องกันโรค ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่ายา รักษาโรค ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ควรจะเตรียมไว้อย่างน้อย 10 เปอร์เซ็นต์ของค่าอาหารรวมกับค่าพันธุ์ คือ ประมาณ 4,000 บาท

การเลี้ยงสุกรขุน 20 ตัว ต้องเตรียมเงินลงทุนในรุ่นแรกๆ อย่างน้อยประมาณ 64,000 บาท หรือการเลี้ยงสุกรแต่ละรุ่นจะใช้เงินลงทุนประมาณ 44,000 บาท แต่อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว ค่าพันธุ์ ค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ จะขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา และเมื่อเกษตรกรมีความชำนาญเพิ่มขึ้นแล้ว ค่าใช้จ่ายต่างๆ โดยเฉพาะค่าอาหารจะต่ำกว่านี้มาก นอกจากนั้นเกษตรกรยังสามารถลดค่าใช้จ่ายค่าอาหารสุกรได้โดยการผสมอาหารใช้เองก็จะทำให้มีกำไรจากการเลี้ยงสุกรขุนมากขึ้น

บทที่ 2

การคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์สุกร

2.1 ลักษณะของสุกรที่พึงประสงค์

เป้าหมายสำคัญของการเลี้ยงสุกร คือ การส่งสุกรขุนจำหน่ายตลาดเมื่อมีน้ำหนักเหมาะสมและทำกำไรให้ผู้เลี้ยงสูงสุด ดังนั้น ลักษณะของสุกรที่พึงประสงค์ ก็หมายถึงลักษณะอันเป็นที่ต้องการของตลาดนั่นเอง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

- มีอัตราการเจริญเติบโตดี หรือเพิ่มน้ำหนักได้เร็ว ภายใน 6 เดือน ควรจะมีน้ำหนัก 100 กิโลกรัม
- มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดี หรือใช้อาหารน้อยแต่เพิ่มน้ำหนักได้มาก โดยทั่วไปควรจะกินอาหารเพียง 2.7-3 กิโลกรัม เพิ่มน้ำหนักให้ได้ 1 กิโลกรัม
- มีไขมันบาง เมื่อโตเต็มที่แล้วมีไขมันใต้ผิวหนังหนาไม่เกิน 2.5 เซนติเมตร
- มีเนื้อแดงมาก
- มีโครงสร้างร่างกายใหญ่ ลำตัวยาว สันหลังหนา ขาหน้า ขาหลัง มีกล้ามเนื้อมาก
- มีสุขภาพสมบูรณ์
- ให้ลูกต่อครอกได้มาก และมีลูกเหลือรอดตายตอนหย่านมมาก
- ทนทานต่อสภาพอากาศร้อน

2.2 ลักษณะสำคัญของสุกรพันธุ์แท้

ปัจจุบันนี้เกษตรกรไทยไม่นิยมเลี้ยงสุกรพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากโตช้า ใช้เวลาเลี้ยงนาน คุณภาพเนื้อไม่ดี และให้ลูกต่อครอกน้อย ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด จึงได้มีการนำพันธุ์สุกรที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเข้ามาเลี้ยงหลายพันธุ์ และปรากฏสุกรพันธุ์ดีแทบทุกพันธุ์สามารถเจริญเติบโตได้ดีทั้งนั้น ประสิทธิภาพของสุกรทุกพันธุ์ใกล้เคียงกัน สุกรพันธุ์ต่างๆ จึงเข้ามาทดแทน พันธุ์พื้นเมืองและแพร่กระจายทั่วไป สุกรพันธุ์แท้ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย ปัจจุบันนี้มีหลายพันธุ์ เช่น

2.2.1 สุกรพันธุ์ลาร์จไวท์

เป็นสุกรที่มีขนและหนังสีขาวตลอดทั้งตัว มีขนาดใหญ่ โครงสร้างใหญ่ ลำตัวยาว หลังโค้งเล็กน้อย หูตั้งตรง ขาตรงแข็งแรง มีการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์จากประเทศอังกฤษ มีการเจริญเติบโตดีและมีคุณภาพซากดีมาก เมื่อนำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย ปรากฏว่าได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว เพราะเป็นที่ต้องการของตลาดมาก ให้ลูกตก และเลี้ยงลูกเก่ง สามารถขุนส่งตลาดหรือผสมข้ามพันธุ์กับพันธุ์อื่นๆ ได้

2.2.2 สุกรพันธุ์แลนต์เรซ

สุกรพันธุ์แลนต์เรซได้รับการปรับปรุงพันธุ์ที่ประเทศเดนมาร์ก หลังจากพันธุ์ลาร์จไวท์ มีลักษณะใกล้เคียงกับพันธุ์ลาร์จไวท์ มีขนและหนังสีขาวตลอดทั้งตัว มีจมูกเรียวยาว หูใหญ่ปรกกลงข้างหน้า ลำตัวยาวมาก ไหล่กว้างหนา สะโพกโตเห็นได้ชัด หลังตรงหรือโค้งเล็กน้อย ตัวเมียเลี้ยงลูกเก่ง ลูกตกและเลี้ยงลูกรอดต่อครอกได้มาก สามารถเลี้ยงเป็นสุกรขุนหรือผสมข้ามพันธุ์ลาร์จไวท์ และดริวเจอร์ซี

2.2.3 สุกรพันธุ์ดอร์คเจอร์ซี

สุกรพันธุ์ดอร์คเจอร์ซี มีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นสุกรพันธุ์เนื้อสีแดงล้วน ส่วนใหญ่ขนสีแดงเข้มจนเป็นสีน้ำตาล มีโครงสร้างใหญ่

แข็งแรง บึกบึน กินอาหารเก่ง และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้ดี นิยมนำมาผสมพันธุ์กับสุกรพันธุ์แลนด์เรซหรือลาร์จไวท์เป็นสุกรขุนพันธุ์ผสม 2 สายเลือดหรือ 3 สายเลือด ซึ่งเป็นที่นิยมมากในปัจจุบันนี้

2.3 การคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์

ในการเลี้ยงสุกรสำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงเพื่อผลิตลูก หรือเลี้ยงสุกรหลายๆ ชนิดในฟาร์มเดียวกัน จำเป็นจะต้องพิถีพิถันในเรื่องของการคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เนื่องจากสุกรเหล่านี้จะเป็นตัวถ่ายทอดลักษณะที่พึงปรารถนาไปสู่ลูกหลาน ถ้าเกษตรกรมีพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีก็จะมีโอกาสได้ลูกสุกรที่ดี สามารถทำกำไรต่อฟาร์มได้มาก ลักษณะต่างๆ ไปของสุกรที่ควรจะต้องคัดเลือกไว้เป็นพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์มีดังนี้

2.3.1 ลักษณะของสุกรแม่พันธุ์ ควรจะมีลักษณะต่าง ๆ คือ

- เป็นลูกสุกรที่เกิดจากแม่ที่เคยให้ลูกตก
- มีอัตราการเจริญเติบโตดี โตเร็วกว่าตัวอื่นๆ ในฝูงเดียวกัน มีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 90 กิโลกรัมเมื่ออายุ 5 เดือน
- มีอัตราการเปลี่ยนอาหารดี คือกินอาหารน้อยแต่เพิ่มน้ำหนักได้มาก (กินอาหาร 2.8-3 กิโลกรัม ควรจะเพิ่มน้ำหนักได้ 1 กิโลกรัม)
- มีไขมันบาง
- มีเต้านมสมบูรณ์อย่างน้อย 12 เต้า
- มีโครงสร้างร่างกายแข็งแรง ลำตัวยาว ขาดตรงแข็งแรง
- มีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่มีประวัติการเจ็บป่วย ไม่เคยเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง

2.3.2 ลักษณะของสุกรพ่อพันธุ์ การคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์มีหลักปฏิบัติเช่นเดียวกับสุกรพันธุ์ แต่ต้องพิถีพิถันมากกว่า กล่าวคือ ในฝูงสุกรแม่พันธุ์ 10-20 ตัว คลอดลูกออกมาทั้งสิ้น 100-200 ตัว อาจจะคัดตัวที่เด่นที่สุดไว้เป็นพ่อพันธุ์เพียง 1-2 ตัวเท่านั้น และจะต้องเป็นพ่อพันธุ์ที่มีสุขภาพสมบูรณ์จริงๆ เนื่องจากพ่อพันธุ์แต่ละตัวจะสามารถผสมกับแม่สุกรและให้ลูกได้จำนวนมาก การคัดเลือกสุกรไว้เป็นพ่อพันธุ์อีกวิธีหนึ่งนั่นคือ เลือกสุกรที่ลักษณะดีเด่นไว้ 9-10 ตัว จากนั้นค่อยๆ คัดตัวที่ลักษณะด้อยกว่าออกไปเรื่อยๆ จนสุกรมีอายุถึงกำหนดผสมพันธุ์ได้ ให้เหลือตัวที่ดีจริงๆ เพียงตัวเดียวเท่านั้น

2.4 หลักการผสมพันธุ์สุกร

เป้าหมายสำคัญในการผสมพันธุ์สุกร คือ **เพื่อให้ได้ลูกสุกรที่สมบูรณ์ในแต่ละครอกจำนวนมาก รอดตายตอนหย่านมจำนวนมาก ลูกสุกรทุกตัวมีการเจริญเติบโตเร็ว แม่สุกรกลับมาเป็นสัดหลังจากคลอดลูกแต่ละรุ่นเร็ว และสามารถผสมติดได้เร็ว** ในแต่ละปี หรือในช่วงชีวิตแม่สุกรตัวหนึ่งๆ จะได้ลูกมากกว่าสุกรตัวอื่นๆ ที่จัดการการผสมพันธุ์ไม่ดี

การผสมพันธุ์สุกรเพื่อให้ผสมติดมากและได้ลูกต่อครอกมากขึ้น มีหลักปฏิบัติต่างๆ ไปดังนี้

- เลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ก่อนการผสมพันธุ์
- อย่าปล่อยให้ลูกสุกรพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์อ้วนเกินไป
- อย่าผสมพ่อพันธุ์กับแม่พันธุ์ที่เป็นพี่น้องกันหรือมีสายเลือดชิดกัน
- เลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ในโรงเรือนที่มีอากาศเย็น มีการถ่ายเทของอากาศได้ดี
- คอกเลี้ยงพ่อพันธุ์ควรทำลานเดินให้พ่อพันธุ์เดินออกกำลังกายหรือเลี้ยงพ่อพันธุ์ในแปลงหญ้า
- ควรผสมพันธุ์สุกรสาวเมื่อเป็นสัดครั้งที่ 2 เพื่อให้ร่างกายมีความสมบูรณ์เต็มที่
- การผสมพันธุ์ควรผสมในเวลาอากาศเย็น คือ ตอนเช้า 1 ครั้ง และผสมซ้ำอีกครั้งหนึ่งหลังจากการผสมครั้งแรก 12 ชั่วโมง
- หลังจากผสมพันธุ์แล้วต้องแยกแม่สุกรเลี้ยงต่างหาก ให้อาหารอย่างสมบูรณ์
- แม่สุกรที่ผสมหลายครั้งแล้วไม่ติด หรือให้ลูกต่อครอกน้อย ลูกไม่สมบูรณ์ ควรจะคัดออก ไม่เก็บไว้เป็นแม่พันธุ์อีกต่อไป
- ถ้าหาพ่อพันธุ์ที่ดีๆ ไม่ได้ ควรจะผสมพันธุ์แม่สุกรโดยการผสมเทียม

2.5 การผสมพันธุ์สุกร 2 สายเลือด

ความนิยมสุกรพันธุ์แท้ในตลาดสุกรขุนปัจจุบันเริ่มลดน้อยลง ผู้เลี้ยงสุกรขุนหันมาผสมพันธุ์สุกรโดยมุ่งให้มีการเจริญเติบโตดี มีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อดี โดยไม่คำนึงถึงเรื่องพันธุ์ วิธีปฏิบัติที่นิยมมากวิธีหนึ่ง คือ การผสมพันธุ์สุกร 2 สายเลือด หมายถึง การนำพ่อสุกรและแม่สุกรพันธุ์แท้ 2 พันธุ์ มาผสมกัน ทั้งนี้เป็นการรวมเอกลักษณ์ที่ดีเด่นของพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์เข้าด้วยกัน พันธุ์ที่นิยม ได้แก่

แบบที่ 1 พ่อพันธุ์ลาร์จไวท์ x แม่พันธุ์แลนดเรซ

ลูกผสม 2 สายเลือด

แบบที่ 2 พ่อพันธุ์แลนดเรซ x แม่พันธุ์ลาร์จไวท์

ลูกผสม 2 สายเลือด

แบบที่ 3 พ่อพันธุ์ดูริอคเจอร์ซี x แม่พันธุ์ลาร์จไวท์

ลูกผสม 2 สายเลือด

2.6 การผสมพันธุ์สุกร 3 สายเลือด

วัตถุประสงค์ของการผสมพันธุ์สุกร 3 สายเลือด คือ การรวมลักษณะดีเด่นจากสุกรพันธุ์แท้หลายๆ พันธุ์ เช่นเดียวกันกับการผสมพันธุ์สุกร 2 สายเลือด พันธุ์ที่นิยมนำมาผสมข้ามพันธุ์ ได้แก่

- พันธุ์ดูริอคเจอร์ซี
- พันธุ์แฮมป์เชียร์
- พันธุ์ลาร์จไวท์
- พันธุ์แลนดเรซ

โปรแกรมการผสมพันธุ์สุกร 3 สายเลือด มี 2 แบบคือ แบบที่ 1

ชั่วที่ 1 พ่อพันธุ์ลาร์จไวท์ x แม่พันธุ์แลนด์เรซ

ลูกผสม 2 สายเลือด

ชั่วที่ 2 พ่อพันธุ์ดูร์โรคเจอร์ซี่ x ลูกผสม 2 สายเลือด

ลูกผสม 3 สายเลือด

แบบที่ 2

ชั่วที่ 1 พ่อพันธุ์ลาร์จไวท์ x แม่พันธุ์แลนด์เรซ

ลูกผสม 2 สายเลือด

ชั่วที่ 2 พ่อพันธุ์แฮมป์เชียร์ x ลูกผสม 2 สายเลือด

ลูกผสม 3 สายเลือด

บทที่ 3

โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงสุกร

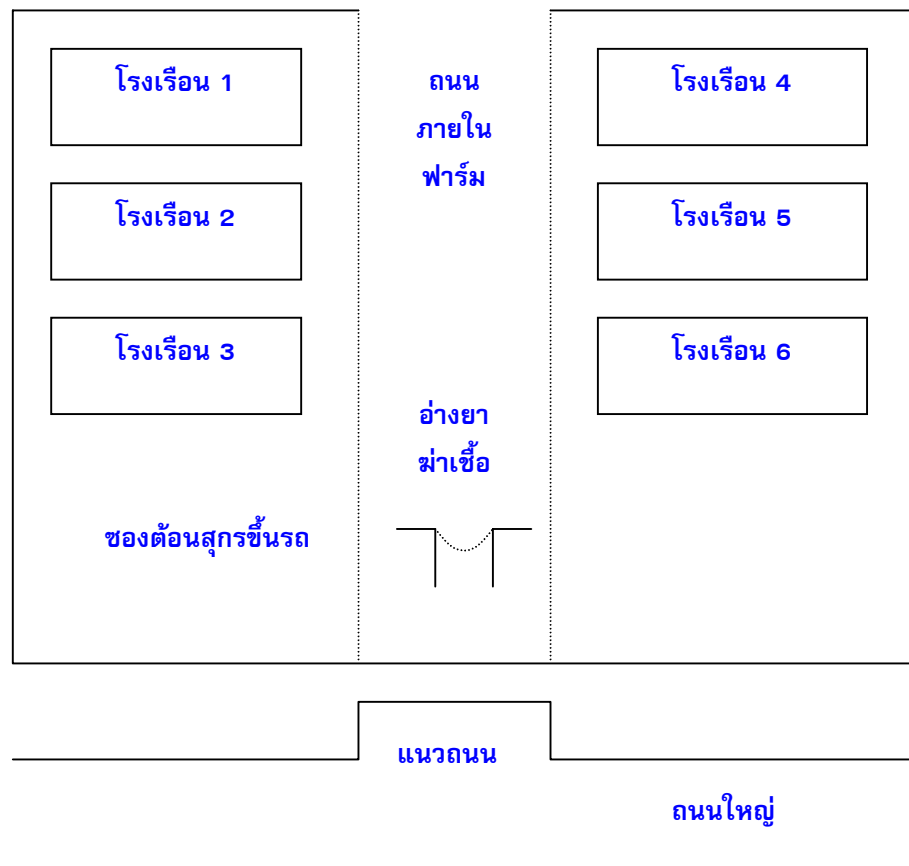
3.1 หลักทั่วไปในการจัดสร้างโรงเรือนสุกร

การจัดสร้างโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกร ควรจะคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

- โรงเรือนจะต้องตั้งในที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง
- ควรจะตั้งโรงเรือนห่างจาก ชุมชน ถนนที่มีคนพลุกพล่าน และห่างจากฟาร์มสุกรฟาร์มอื่นๆ พอสมควร

- วางผังโรงเรือนให้ความยาวของโรงเรือนอยู่ในแนวทิศตะวันตก ตะวันออก เพื่อให้แสงแดดส่องภายในโรงเรือนน้อยที่สุด
- ควรจัดทางระบายน้ำเสียและบ่อน้ำเสียไว้ใกล้ๆ โรงเรือน
- ควรปลูกไม้ยืนต้นห่างจากตัวโรงเรือน 5-6 เมตร ไม่ควรปลูกไม้พุ่มเตี้ยเพราะจะกำบังลมที่พัดมาในระดับต่ำ
- เนื่องจากประเทศไทยอากาศร้อนอยู่ตลอดทั้งปี โรงเรือนสุกรควร จะโปร่ง หลังคาสูง ชายหลังคayangกันแดดได้มาก ฝาผนัง โรงเรือน โปร่งระบายอากาศได้ดีตลอดเวลา
- ถ้าสามารถขุดบ่อน้ำรอบๆ โรงเรือนหรือด้านใดด้านหนึ่งของโรง เรือน จะช่วยให้บรรยากาศภายในโรงเรือนดีขึ้น อากาศเย็นสบาย ตลอดทั้งวัน
- การออกแบบโรงเรือนควรจะทำเพื่อไว้สำหรับขยายโรงเรือนภายใน อนาคตด้วย
- อายุการใช้งานของโรงเรือน ควรกำหนดไว้อย่างน้อย 10 ปี

รูปที่ 4 แบบแปลนโรงเรือนสุกร

3.2 ลักษณะโรงเรือน

ลักษณะของโรงเรือนนั้น เกษตรสามารถก่อสร้างแตกต่างออกไปหลายรูปแบบ เช่น

แบบเพิงหมาแหงน

สำหรับเลี้ยงสุกร 1-10 ตัว

แบบหน้าจั่ว

สำหรับเลี้ยงสุกร 10-100 ตัว

แบบหน้าจั่ว 2 ชั้น

สำหรับเลี้ยงสุกร 100 ตัวขึ้นไป

รูปที่ 5 ลักษณะโรงเรือนด้านนอก

รูปที่ 6 ภายในคอกสุกรขุน

โรงเรือนตามรูปที่ 6 มีส่วนประกอบ ดังนี้

- หลังคาโรงเรือนแบบหน้าจั่ว สูงจากพื้น 3 เมตร
- ชายหลังคาเลยออกไปทั้งสองข้าง ข้างละ 12 เมตร
- มุมหลังคาลาดเอียงประมาณ 15 องศา
- หลังคามุงด้วยกระเบื้องลอนเล็ก กันความร้อนได้ดี
- โรงเรือนกว้าง 8 เมตร ยาว 20 เมตร มีทางเดินระหว่างกลาง 2 เมตร
- ภายในโรงเรือนแบ่งเป็นคอกขนาดแตกต่างกัน
- พื้นโรงเรือนทำด้วยคอนกรีตหยาบ มีความลาดเอียงประมาณ 10 องศา

- ด้านหลังคอกมีร่องระบายมูลสุกร
- วัสดุกันคอกทำด้วยไม้เนื้อแข็ง
- ภายในโรงเรือนมีห้องเก็บอาหาร วัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ

3.3 การแบ่งสัดส่วนภายในโรงเรือน มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 คอกสุกรพ่อพันธุ์

รูปที่ 7 คอกสุกรพ่อพันธุ์

- สุกรพ่อพันธุ์แต่ละตัวต้องแยกเลี้ยงในคอกเดี่ยว เลี้ยงรวมกันไม่ได้
- คอกสุกรพ่อพันธุ์ควรสร้างไว้ด้านใดด้านหนึ่งของโรงเรือน เช่น ด้านตะวันออก
- คอกสุกรพ่อพันธุ์ควรสร้างสูงกว่าคอกสุกรขุน (1.2 เมตร) มีทางเข้าออกสะดวก ประตูปิดเปิดง่าย
- ด้านหนึ่งของคอกสุกรพ่อพันธุ์ ควรจะติดต่อกับคอกดินยี่นอกนอกโรงเรือน เพื่อให้พ่อสุกรเดินออกกำลังกาย และได้รับแสงแดดบ้างบางเวลา
- คอกสุกรพ่อพันธุ์ควรมีขนาด 2.5x3 เมตร มีรางอาหารคอนกรีต มีजूกน้ำชนิดดูด มีทางระบายมูลและร่องน้ำอยู่ด้านหลัง

3.3.2 คอกสุกรสาว

- สุกรสาว หมายถึง สุกรที่มีน้ำหนักตั้งแต่ 40 กิโลกรัมขึ้นไป เตรียมไว้เป็นแม่พันธุ์
- คอกสุกรสาวต้องเป็นคอกรวม เลี้ยงสุกรสาว 3-4 ตัว ในคอกเดียวกัน
- คอกสุกรสาวควรมีเนื้อที่ 1-1.2 ตารางเมตรต่อสุกรสาว 1 ตัว
- เมื่อสุกรสาวน้ำหนักได้ประมาณ 90 กิโลกรัม ต้องย้ายเข้าคอกสุกรพันธุ์เตรียมการผสมพันธุ์

- การเลี้ยงสุกรสาวต้องควบคุมการเจริญเติบโต อย่าปล่อยให้อ้วนหรือโตเร็วเกินไป จะเป็นผลเสียต่อการผสมพันธุ์

3.3.3 คอกสุกรแม่พันธุ์

- คอกสุกรแม่พันธุ์เป็นคอกขังเดี่ยว ขนาดประมาณ 1.4 ตารางเมตร เพื่อฝึกให้แม่สุกรอยู่หนึ่งๆ ไม่กระวนกระวาย
- วัสดุที่นิยมใช้ทำคอกสุกรแม่พันธุ์คือ ท่อแป๊บเหล็กเชื่อมเป็นโครงโปร่ง แม่สุกรจะยืนหรือนอนอยู่ในบริเวณที่จำกัด
- เมื่อสุกรพันธุ์ผสมพันธุ์แล้วจะต้องย้ายไปคอกสุกรแม่พันธุ์ (คอกคลอดและเลี้ยงลูก) ซึ่งมีขนาดใกล้เคียงกัน แต่มีช่องสำหรับลูกสุกรอยู่

3.3.4 คอกคลอดเลี้ยงลูก

- คอกแม่สุกรเลี้ยงลูก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่แม่สุกรอยู่ กว้างประมาณ 80 เซนติเมตร ยาว 1.2 เมตร และส่วนที่ลูกสุกรอยู่ 2 ข้าง กว้างข้างละ 30-40 เซนติเมตร
- ส่วนที่แม่สุกรอยู่ มีรางน้ำและรางอาหารอยู่ด้านใดด้านหนึ่ง
- แม่สุกรจะหันหน้าไปด้านเดียวตลอด เอี้ยวตัวกลับไม่ได้
- เวลาส่วนใหญ่แม่สุกรจะยืน หรือนอนตะแคงข้างใดข้างหนึ่ง ทำให้ลูกสุกรเข้าไปกินนมได้ง่าย แม่สุกรจะไม่นอนทับลูก
- ส่วนที่ลูกสุกรอยู่ควรมีรางอาหารเล็กๆ สำหรับใส่อาหารเลี้ยงลูกสุกร
- แม่สุกรจะเลี้ยงลูกอยู่บนคอกนี้ไปจนถึงหย่านม
- คอกแม่สุกร-ลูกสุกรควรจัดเรียงอยู่ในแถวเดียวกัน ไม่ปะปนกับสุกรชนิดอื่นๆ

3.3.5 คอกสุกรขุน

- คอกสุกรขุนเป็นคอกที่สร้างง่าย มีส่วนประกอบน้อย และสร้างได้หลายแบบตามความต้องการของเกษตรกร
- เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรจำนวนน้อย หรือเลี้ยงสุกรขุนเพียงอย่างเดียว อาจจะสร้างโรงเรือนเพิงหมาแหงนแล้วใช้ไม้ไผ่ตั้งลำกั้นเป็นคอก สูงขึ้นมา 1 เมตร กว้าง 3 เมตร ยาว 4 เมตร ก็สามารถใช้เลี้ยงสุกรขุนได้ถึง 10 ตัว
- เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรขุน 20-50 ตัว อาจจะทำคอกด้วยอิฐบล็อก ก่อสูงขึ้นมา 5-6 ก้อน โดยให้ 2 ก้อนบนเป็นอิฐโปร่ง ช่วยให้

ระบายอากาศดีขึ้น ทำพื้นคอนกรีตหยาบๆ จะเก็บกวาดทำความสะอาดได้ง่าย

- เกษตรกรที่เลี้ยงสุกรขุนอย่างเป็นอุตสาหกรรม ควรจะสร้างคอกยกพื้นปูพื้นคอกด้วยคอนกรีตเป็นร่องยาว เพื่อให้มูลสุกรไหลลงข้างล่างได้ง่าย คอกแบบนี้กำลังเป็นที่นิยมมาก เพราะป้องกันโรคได้ดี ทำความสะอาดง่าย ประหยัดแรงงาน ในคอกหนึ่งๆ ควรจะเลี้ยงสุกรขุน 5-10 ตัวเท่านั้น และคอกสุกรขุนแต่ละคอกต้องเลี้ยงสุกรอายุเท่ากัน ขนาดเท่ากัน

รูปที่ 8 คอกสุกรขุน

3.4 อุปกรณ์การให้อาหารสุกร

อุปกรณ์การให้อาหารสุกรที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันนี้มี 4 แบบ คือ

3.4.1 รางอาหารคอนกรีต

เกษตรกรนิยมก่อคอนกรีตเป็นรางอาหารยาวที่ด้านหน้าของคอกสุกร มีขนาดกว้างประมาณ 30 เซนติเมตร ความยาวตามต้องการ ความสูง 15-20 เซนติเมตร เป็นรางอาหารแบบถาวร ข้อดีคือ มีความทนทานมาก ใช้ได้นาน สุกรไม่สามารถดันจนพลิกคว่ำได้ แต่มีข้อเสียคือ เคลื่อนย้ายไม่ได้ ทำความสะอาดยาก สุกรอาจจะเข้าไปนอนในรางอาหารได้

3.4.2 รางอาหารยาว

รางอาหารยาวสำหรับเลี้ยงสุกรเป็นที่นิยมกันมากในอดีต แต่ปัจจุบันผู้เลี้ยงสุกรอย่างเป็นการค้านิยมทำรางอาหารยาวสำหรับเลี้ยงสุกรเล็ก หรือลูกสุกร โดยใช้โลหะสแตนเลสทำเป็นรางอาหาร แล้วติดไว้เก็บด้านใดด้านหนึ่งของคอก

รูปที่ 9 รางอาหารและที่ให้น้ำสุกร

รูปที่ 10 ถังอาหารกลม

สามารถเคลื่อนย้ายและปลดออกมาทำความสะอาดได้ง่าย แต่มีราคาค่อนข้างแพง ถ้าใช้อย่างไม่ระมัดระวัง อายุการใช้งานอาจจะไม่นานนัก

3.4.3 ถังอาหารกลม

ถังอาหารกลมเป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน เพราะทำได้หลายขนาด ใช้ได้กับสุกรเล็กและสุกรใหญ่ สามารถเคลื่อนย้ายได้ ตัวถังทำด้วยโลหะสแตนเลสหรือสังกะสีหนา พื้นถึงเป็นคอนกรีตหรือโลหะหนาเช่นเดียวกันตัวถังต่อเข้ากับแกนซึ่งหมุนได้รอบ เมื่อสุกรใช้ปากดันถังให้หมุน อาหารก็จะไหลออกมาทีละน้อยๆ เมื่ออาหารหมดก็จะค่อยๆ ไหลออกมาใหม่ เป็นการป้องกันอาหารหกหล่นไปในตัว นอกจากนี้สุกรยังสามารถเข้ากินอาหารได้รอบทิศ ประหยัดเนื้อที่วางอาหารได้มาก

3.4.4 ถังอาหารอัตโนมัติ

ฟาร์มขนาดใหญ่ซึ่งเลี้ยงสุกรจำนวนมาก หันมาใช้วางอาหารอัตโนมัติกันมาก เนื่องจากสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ประหยัดแรงงานสามารถควบคุมปริมาณอาหารได้ และสามารถจดบันทึกปริมาณอาหารที่สุกรกินได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ถังอาหารอัตโนมัติมีหลายแบบ แต่แต่ละแบบต่างก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน เกษตรกรควรจะทำการศึกษาเพิ่มเติมจากบริษัทผู้ผลิต

บทที่ 4

อาหารและการให้อาหารสุกร

4.1 ปริมาณอาหารสำหรับสุกรขนาดต่าง ๆ

อายุ/น้ำหนัก	ปริมาณอาหาร กิโลกรัม/ตัว/วัน	ปริมาณอาหารที่ กินสะสม(กิโลกรัม)	วิธี การ ให้อาหาร
ลูกสุกร (หย่านม-25 กิโลกรัม)	0.2-0.8	49.5	ให้เต็มที

สุกรรุ่น (25-60 กิโลกรัม)	1.0-1.8	98.0	ให้เต็มที่
สุกรขุน (60-100 กิโลกรัม)	2.0-3.0	84.0	ให้เต็มที่
สุกรแม่พันธุ์	2.0-2.5	-	จำกัดอาหาร
สุกรพ่อพันธุ์	2.5-3.0	-	จำกัดอาหาร

* สุกรขุน สุกรรุ่น และลูกสุกรต้องให้กินอาหารเต็มที่ หมายถึงใส่อาหารไว้ในรางตลอดทั้งวัน เพื่อให้สุกรโตเร็วที่สุด และมีน้ำให้กินตลอดเวลา

* สุกรแม่พันธุ์และสุกรพ่อพันธุ์ต้องจำกัดอาหาร คือ ให้กินอาหารในปริมาณที่กำหนด เพื่อไม่ให้สุกรอ้วนเกินไป หากสุกรแม่พันธุ์อ้วนจะผสมติดยาก และสุกรพ่อพันธุ์อาจจะผสมไม่ดี อ้วนอู้อัย นอกจากนั้นยังมีอันตรายเพราะน้ำหนักตัวมากแข่งขันรับน้ำหนักไม่ไหว

* ปริมาณอาหารที่ให้ในตารางเป็นเพียงตัวอย่าง ในทางปฏิบัติปริมาณอาหารที่สุกรกินจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของอาหาร ถ้าอาหารมีคุณภาพดีสุกรจะกินในปริมาณน้อยก็เพียงพอกับความต้องการ

4.2 การผสมอาหารสุกรโดยใช้หัวอาหาร

หัวอาหาร หมายถึง อาหารที่ผสมให้มีความเข้มข้นมาก มีสารอาหารที่เป็นแหล่งโปรตีน แร่ธาตุ และวิตามินในปริมาณสูง ส่วนใหญ่จะมีระดับโปรตีนประมาณ 35-45 เปอร์เซ็นต์ นับว่าสะดวกสบายสำหรับเกษตรกรมาก ก่อนใช้เกษตรกรจะต้องนำมาผสมกับแหล่งพลังงาน ซึ่งสามารถหาซื้อในท้องถิ่น เช่น ปลายข้าว ข้าวโพดป่น มันสำปะหลัง รำข้าว ในปริมาณที่บริษัทผู้ผลิตกำหนด การเลือกซื้อหัวอาหาร ควรเลือกซื้อให้เหมาะสมกับสุกรแต่ละขนาด เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตได้ผลิตหัวอาหารขึ้นมาหลายชนิด เช่น

- หัวอาหารสุกรพ่อพันธุ์
- หัวอาหารสุกรแม่พันธุ์
- หัวอาหารลูกสุกร
- หัวอาหารสุกรรุ่น
- หัวอาหารสุกรขุน
- หัวอาหารสุกรสาว

การผสมหัวอาหารกับวัตถุดิบ อาจจะมีผสมดังตัวอย่างต่อไปนี้

- หัวอาหารเข้มข้น 20 กิโลกรัม
- รำละเอียด 30 กิโลกรัม

• ปลายข้าว

50 กิโลกรัม

อาหารที่ผสมเสร็จจะมีโปรตีน 13-15 เปอร์เซ็นต์ ขึ้นอยู่กับชนิดของหัวอาหาร

4.3 การเลี้ยงสุกรโดยใช้อาหารสำเร็จรูป

เนื่องจากปัจจุบันนี้ มีบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์หลายบริษัทได้ทำการผลิตอาหารสำเร็จรูป ซึ่งสามารถใช้เลี้ยงสุกรได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาผสมอีกให้ความสะดวกต่อเกษตรกรมาก แต่ราคาค่อนข้างสูง อาหารสำเร็จรูปนี้เหมาะสำหรับลูกสุกรและเกษตรกรที่เริ่มต้นเลี้ยงสุกรใหม่ๆ เพราะคุณภาพอาหารดีมาก ลดความยุ่งยากต่างๆ ได้มากด้วย

บทที่ 5

การเลี้ยงสุกรระยะต่างๆ

สุกรแต่ละอายุ แต่ละขนาดต้องการการดูแลและเลี้ยงดูแตกต่างกัน ขอให้เกษตรกรทำความเข้าใจและหมั่นศึกษาพฤติกรรมของสุกรแต่ละอายุ ศึกษาความต้องการของสุกรขนาดต่างๆ กัน แล้วหมั่นปรับปรุงการเลี้ยงดูและจัดการฝูงสุกรในฟาร์มของตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ทั้งนี้หลักทั่วไปในการเลี้ยงดูสุกรระยะต่างๆ มีดังนี้

5.1 การเลี้ยงสุกรเล็ก สุกรรุ่น และสุกรขุน

รูปที่ 11 สุกรขุน

รูปที่ 12 สุกรสาวคัดไว้ทำพันธุ์

- ถ้าสุกรในฟาร์มมีจำนวนมาก ให้แบ่งเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มให้มีขนาดใกล้เคียงกันที่สุด แยกเลี้ยงเป็นคอก คอกละไม่เกิน 20 ตัว โดยคิดเนื้อที่ต่อตัว ดังนี้

น้ำหนักสุกร (กิโลกรัม)	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร/ตัว)
หย่านม - 15	0.3
15 - 30	0.5
30 - 60	0.8
60 - 100	1.2

- จัดรางน้ำและรางอาหารให้เพียงพอกับสุกรที่เลี้ยง เพื่อให้สุกรได้กินอาหารพร้อมๆ กัน เมื่อสุกรโตขึ้นก็เปลี่ยนรางอาหารให้สูงขึ้น และมีเนื้อที่รางอาหารต่อสุกรแต่ละตัวมากขึ้นด้วย

น้ำหนักสุกร (กิโลกรัม)	ความยาวของรางอาหาร(เซนติเมตร/ตัว)
หย่านม - 15	15
15 - 30	20
30 - 60	25
60 - 100	30

- ที่ทำให้น้ำสำหรับสุกรเล็ก สุกรรุ่น และสุกรขุนที่สะอาดที่สุด คือ ที่ให้น้ำแบบหัวจุกอัตโนมัติ โดยกะให้น้ำ 1 หัวต่อสุกร 10-15 ตัว
- การให้อาหารสุกรทั้ง 3 ขนาด ต้องให้อาหารเต็มที คือให้มีอาหารกินจนอิ่ม ส่วนใหญ่แล้วจะให้อาหารวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น
- ไม่ควรอาบน้ำให้สุกร เพราะไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสุกรมากนัก อาจจะทำให้สุกรสั่นลั้ม คอกแฉะแฉะ เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

- ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดสุกรโดยสม่ำเสมอ ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์
- การเคลื่อนย้ายสุกร การนำสุกรส่งตลาด ควรจะทำในช่วงเวลาที่อากาศเย็น และใช้ความระมัดระวัง
- ควรจำหน่ายสุกรขุนเมื่อน้ำหนัก 90-100 กิโลกรัม อายุไม่เกิน 7 เดือน
- สุกรสาวที่คัดไว้ทำพันธุ์ ควรจะแยกเลี้ยงต่างหากเมื่อน้ำหนักได้ 40 กิโลกรัมขึ้นไป

บทที่ 6

โรคที่สำคัญของสุกร การป้องกันและการรักษา

การเลี้ยงสุกรก็เหมือนกับการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นๆ คือ แม้ว่าสุกรจะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตเร็ว มีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี ก็ยังมีโอกาสเกิดโรคเจ็บป่วยและล้มตายได้เช่นเดียวกัน วิธีที่ดีที่สุด คือการป้องกันไม่ให้เกิดโรคขึ้น ป้องกันไม่ให้เกิดการติดต่อ ลดความรุนแรงของโรค และทำการรักษาโรคสัตว์อย่างถูกวิธี จึงขอแนะนำหลักการป้องกันโรค รวมทั้งโรคต่างๆ ของสุกรให้เกษตรกรได้ศึกษาในเบื้องต้น ดังนี้

6.1 โรคสุกรที่สำคัญที่เกษตรกรควรรู้

โรคสุกรที่สำคัญที่เกษตรกรควรจะต้องรู้และศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้แก่

โรคสุกร	อาการ	การป้องกัน-รักษา
โรคคอตีบหวัดสุกร	<ul style="list-style-type: none"> - มีไข้สูงรวดเร็ว - ซึมไม่กินอาหาร ไอมีน้ำมูก - ผิวหนังแดงตามท้อง - มีอาการทางประสาท ชักและตายในที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - ฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบหวัด - ทำลายซากสุกรที่เป็นโรค - นำสัตว์แพทย์มาตรวจ
โรคปากและเท้าเปื่อย	<ul style="list-style-type: none"> - มีไข้สูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มเกิดผื่นแดงที่ผิวหนัง หู จมูก - สัตว์เริ่มเจ็บเท้า มีแผลข้างกีบ - สัตว์เบื่ออาหาร ผอม 	<ul style="list-style-type: none"> - นำสัตว์ป่วยออกจากฝูง - ทำลายเชื้อโรคในคอก
โรคใช้หนังแดง	<ul style="list-style-type: none"> - มีไข้สูง - เริ่มเกิดผื่นแดงที่ผิวหนัง หู จมูก - เกิดแผลตามผิวหนัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฉีดวัคซีนป้องกันโรค - ฉีดยาเพนิซิลลินเพื่อรักษาแผล
โรคใช้หัวดีใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - สุกกรป่วย หงอย ซึม - อุณหภูมิตัวสูงถึง 104-107 องศาฟาเรนไฮต์ - จะป่วยติดต่อกันทั้งฝูง - หนาว สิ้น นอนสุมกัน - ไอ จาม ชี้ออกซัดา เหนียว 	<ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงสุกรในคอกที่แห้งอากาศถ่ายเทดีไม่อับชื้น - ใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน
มดลูกอักเสบ	<ul style="list-style-type: none"> - แม่สุกรมีหนองสีเหลืองกลิ่นเหม็นไหลออกมาจากช่องคลอด 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ยาปฏิชีวนะฉีดสุกรเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อน

6.2 การฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุกร

นอกจากเรื่องของการป้องกันโรคโดยการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแล้ว เกษตรกรจำเป็นจะต้องทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุกรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้กำหนดโปรแกรมการทำวัคซีนให้เหมาะสม ดังนี้

อายุสุกร	วัคซีนที่ฉีด
5-6 สัปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอหิวดีสุกร
6-7 สัปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย
8-10 สัปดาห์	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยซ้ำ
7 เดือน	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอหิวดีสุกรซ้ำ
8 เดือน	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยซ้ำ

หลังจากการผสมพันธุ์แม่สุกรแล้วไม่ควรจะฉีดวัคซีน จนกระทั่งคลอดลูก จึงเริ่มโปรแกรมการทำวัคซีนใหม่

6.3 หลักการใช้วัคซีนป้องกันโรคสุกร

- ทำความสะอาดอุปกรณ์การทำวัคซีนโดยการต้มฆ่าเชื้อโรค
- ปล่อยให้อุปกรณ์การทำวัคซีนเย็นก่อนเริ่มทำวัคซีน
- ห้ามใช้แอลกอฮอล์หรือยาฆ่าเชื้อโรคอื่นๆ ทำความสะอาดอุปกรณ์การทำวัคซีน
- เก็บรักษาวัคซีนให้ถูกต้อง อย่าให้ถูกความร้อนหรือแสงแดด
- ใช้วัคซีนในปริมาณที่ผู้ผลิตกำหนด
- ทำวัคซีนกับสัตว์ที่มีอายุและขนาดตามผู้ผลิตวัคซีนกำหนด
- สัตว์ที่จะฉีดวัคซีนต้องมีสุขภาพสมบูรณ์
- วัคซีนที่เหลือหลังจากการฉีดวัคซีนแล้ว ควรจะทำลายโดยการฝังหรือเผา
- หลังจากการทำวัคซีน สุกรอาจจะเกิดอาการแพ้ ควรดูแลเอาใจใส่ให้ดี

